

Poder judicial, ni tocar-lo!

Els enfrontaments entre la Generalitat de Catalunya i el Govern espanyol, en matèria de justícia, van en augment. Primer, el boicot a la constitució del Consell de Justícia de Catalunya i l'exclusió del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya del conveni del Fòrum del 2004. Ara, s'obre una nova via d'aigua en les relacions: l'executiu de Pujol vol aprovar una nova llei de Codi Civil català.

La constitució del Consell de Justícia de Catalunya ha estat un dels darrers episodis que reflecteix el posicionament del Govern espanyol de donar per tancat el desenvolupament de l'anomenat estat de les autonomies o de la descentralització de l'estat.

El passat 23 de juny es va constituir aquest nou òrgan consultiu en matèria de justícia de la Generalitat de Catalunya. El Consell de Justícia de Catalunya havia de ser integrat per representants dels diferents estaments i actors judicials que operen al Principat, com ara advocats, notaris, procuradors, institucions públiques, jutges, fiscals, etc. Però, com ja es preveia, la constitució d'aquest nou Consell es va fer sense una de les parts més importants i significatives dels que n'havien de ser els membres. Ni jutges ni fiscals no van poder integrar-se en aquest nou organisme consultiu. I és que un acord del Consell General del Poder Judicial (CGPJ), el màxim òrgan de govern del poder judicial espanyol, advertia els magistrats que incorrien en incompatibilitat si entraven a formar part d'aquest nou òrgan de la Generalitat de Catalunya. A més, la Fiscalia General de l'estat també va prohibir la participació dels fiscals en aquest fòrum jurídic català i el Govern espanyol ha iniciat els tràmits per impugnar el decret de creació del Consell. Tot plegat va suposar que aquest Consell, creat amb l'objectiu d'analitzar i proposar millores per a l'administració de la justícia, nasqués amb l'absència de vint-i-vuit dels seus quaranta-quatre membres previstos inicialment.

L'oposició des de Catalunya i les crítiques al CGPJ van ser ben explícites el dia de la constitució del Consell de Justícia de Catalunya al Palau de la Generalitat de Catalunya. I a la tarda d'aquell mateix dia, al Palau de Justícia de Barcelona, als actes centrals del Dia de la Justícia, hi van assistir els exclosos del Consell, com el president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC), Guillem Vidal, o el mateix fiscal en cap de Catalunya, José María Mena.

Aquests fets han atiat, per tant, un enfrontament polític entre la Conselleria de Justícia i el Ministeri també de Justícia espanyol. El cap d'aquest departament, el conseller Josep-Delfí Guàrdia, ha criticat obertament la posició del màxim òrgan de govern de la judicatura espanyola i l'ha acusat "d'excloure's d'un òrgan que està al servei de la Justícia".

Guàrdia, tot i haver-se declarat partidari de restablir el diàleg amb el Ministeri de Justícia, encapçalat per Ángel Acebes, també ha defensat l'acció del Govern català en aquest afer i ha afirmat que no es desistirà de "mantenir el nom i d'intentar que hi hagi representants de la judicatura". De fet, l'immobilisme del CGPJ arriba a l'extrem de considerar el nom del nou organisme consultiu de la Generalitat com un element de polèmica, ja que el CGPJ considera que la denominació "Consell de Justícia de Catalunya" genera "massa confusió". En aquest sentit, el conseller Guàrdia ha titllat de "ments tortes" els qui interpretin la creació del Consell com una mena d'embrí d'un poder judicial català. Fins i tot el mateix fiscal en cap de Catalunya, José

El poder judicial és l'únic del tres poders estatals (legislatiu, executiu i judicial) que des de la mort de Franco no ha viscut el més mínim procés de descentralització. S'han traspassat alguns mitjans, primer materials i després personals, com ara agents judicials, oficials i auxiliars, però mai no s'ha tingut en compte la possibilitat de fer-ho amb jutges, fiscals ni secretaris.

María Mena, ha criticat l'actitud del CGPJ, ha lamentat les absències obligades de jutges i fiscals, al mateix temps que ha defensat que el nou òrgan no persegueix "objectius obscurs".

La constitució del Consell va rebre el suport d'alguns dels vocals del CGPJ, com ara Montserrat Comas, Alfons López Tena i Fernando Salinas, que van rebutjar, amb vots particulars, la decisió del ple. López Tena, representant per CiU al màxim òrgan de govern judicial espanyol, havia de formar part del Consell. Aquest defensa que el CGPJ ha comès "un acte de desacatament i d'insubmissió a la llei" per no aplicar un decret del Govern català que és vigent, i va rebutjar la interpretació feta de la Llei Orgànica del Poder Judicial, que afirma que és incompatible que magistrats formin part d'òrgans consultius com ara el Consell.

El TSJC, exclòs del Fòrum 2004.

A aquest conflicte de la constitució del Consell Judicial de Catalunya s'hi va afegir un altre episodi de crisi, quan el CGPJ va excloure el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) del conveni que havien signat totes dues institucions amb el Fòrum 2004, per participar

El poder judicial no sols no ha aplicat cap mena de procés descentralitzador, sinó que, Constitució espanyola en mà, no pot ser descentralitzat

en els actes que se celebraran a Barcelona amb motiu d'aquesta cita.

El president del CGPJ, Francisco Hernandez, va voler modificar el conveni que s'havia firmat el setembre del 2001, per excloure'n el TSJC. Aquesta exclusió ja s'havia plantejat l'abril passat, amb el suport de la majoria conservadora dels vocals, que consideraven que aquest Tribunal de Catalunya no tenia "personalitat jurídica" per signar el document. Així, Hernandez va proposar que Guillem Vidal continués en el projecte com a delegat del CGPJ, però no com a signatari del conveni amb la mateixa condició que el Consell.

Davant el suggeriment d'Hernandez, López Tena va dimitir com a representant del CGPJ a la comissió del fòrum 2004, una responsabilitat que ha assumit Juan Pablo González de l'Asociación de

profesionales de la Magistratura (d'ideologia conservadora i majoritària al Consejo), després que Montserrat Comas, (representant dels socialistes) no acceptés el càrrec. López Tena pensa que el TSJC ostenta competències pròpies i que "és imprescindible" per aconseguir posar en marxa el projecte. López Tena ha defensat el treball fet per Guillem Vidal i ha criticat la intenció de deixar l'autoritat màxima judicial a Catalunya només com una delegació.

La punta de l'iceberg. Aquesta presió que el CGPJ exerceix sobre les institucions catalanes és un episodi més d'un procés polític molt més profund. De fet, el poder judicial és l'únic que, des de la mort del dictador espanyol Francisco Franco, no ha aplicat pràcticament cap procés de descentralització. Així doncs,

El CGPJ arriba a considerar que la denominació de Consell de Justícia de Catalunya genera "massa confusió"

Al costat d'aquestes línies, Alfonso López Tena, representant de CiU al Consell General del Poder Judicial, òrgan on va fer un vot particular favorable a la constitució del Consell de Justícia de Catalunya. A sota, el ministre espanyol de Justícia, Àngel Acebes, i el conseller català d'aquest departament, Josep-Delfi Guàrdia; les relacions entre totes dues institucions passen per un moment difícil.

VICENTE A. JIMÉNEZ / EFE

dels tres poders estatals, l'executiu, el legislatiu i el judicial, aquest darrer és el que continua més pròxim a l'estructura de l'anterior règim.

El poder executiu i el legislatiu han introduït una certa descentralització, més o menys formal, concretada en les cambres i els governs autòmics. Però el

poder judicial, governat pel CGPJ, no solament no ha aplicat cap mena de procés descentralitzador, sinó que, Constitució espanyola en mà, no pot ser descentralitzat.

Durant la Segona República la situació no era gaire diferent. El fet és, però, que el Tribunal de Cassació de Catalunya culminava l'estructura judicial ordinària al Principat. Avui, hi ha una possible via per a una tímida descentralització, prevista a través de la Constitució i de l'Estatut, que preveu més atribucions en matèria de justícia a través d'una clàusula subrogatòria, però que mai no s'ha utilitzat i, tal i com es troba avui el context polític espanyol, res no fa pensar que es faci servir.

Així doncs, en l'àmbit judicial només s'han traspassat alguns mitjans, primer materials i després personals, com ara agents judicials, oficials i auxiliars. Però mai no s'ha tingut en compte la possibilitat de fer-ho amb jutges, fiscals ni secretaris.

De fet, aquesta situació és producte del desenvolupament de la Constitució a partir de la Llei Orgànica del Poder Judicial. Una llei que el Parlament de Catalunya, a instàncies del grup parlamentari d'ERC, va intentar sense èxit modificar al Congrés dels Diputats. La proposta consensuada al Parlament català pretenia exigir el coneixement del català en l'anomenat personal subaltern —és a dir, que el coneixement del català, en l'àmbit judicial a Catalunya, fos un requisit i no un mèrit—, la supressió dels anomenats "cossos nacionals" (regulats per la Llei 5/85, que impedeix qualsevol descentralització del poder judicial) i més atribucions pel control de l'oficina judicial. Cap de les propostes no van prosperar a Madrid. Hi ha hagut altres intents de descentralitzar el poder judicial, però tots han seguit la mateixa mala sort.

Ara, ni en el terreny civil. Potser, fins ara, l'únic àmbit en què s'havia pogut avançar era el de la legislació civil. Del 1716 al 1960, mai no s'havien compilat totes les institucions compreses en el dret civil català. Però l'Estatut dona certes competències polítiques per a la conservació, modificació i desenvolupament

El president del Tribunal Suprem i del Consell General del Poder Judicial, Javier Delgado (centre), llegeix el seu discurs, acompanyat del rei Joan Carles i del fiscal general, Jesús Cardenal (esquerra) i el ministre de Justícia, Àngel Acebes, en la inauguració de l'any judicial 2001-2002.

pament d'aquestes normes jurídiques. Així, en els darrers anys, s'han fet lleis que després s'han convertit en normes que han configurat les bases per a una nova llei del Codi Civil català.

Durant molts anys, hi ha hagut en aquest camp una certa tolerància, tant del Tribunal Constitucional com del mateix Govern espanyol. Així, per exemple, un dels grans èxits que es va poder apuntar l'anterior Conselleria de Justícia, en la legislatura passada, va ser l'aprovació del Codi de Família.

Ara, però, hi ha hagut un punt d'inflexió. El passat 12 d'abril, el consell de ministres va acordar que el president espanyol, José María Aznar, interposés davant del Tribunal Constitucional un recurs contra la Llei d'Accessió i Ocupació, aprovada pel Parlament de Catalunya el 31 de desembre del 2001.

Aquest punt d'inflexió de l'actitud de l'estat arriba en un moment d'involució del procés de desenvolupament autonò-

L'executiu de José Maria Aznar ha advertit al Govern català que no acceptarà cap legislació civil que envaeixi atribucions de l'estat

mic, però, sobretot, es posa en marxa davant del temor de l'executiu espanyol que Catalunya es doti d'un codi civil propi, que pugui marcar la més mínima distància de la resta de l'estat.

L'executiu encapçalat per José María Aznar ja ha advertit al Govern català que no acceptarà cap legislació civil que envaeixi atribucions de l'estat i ha amenaçat amb una allau de recursos d'inconstitucionalitat.

Les amenaces van començar després que el consell executiu aprovés, el març passat, el projecte de la primera llei del Codi Civil de Catalunya. Aquesta llei

pretén establir les bases, l'estructura inicial, el contingut i el procediment de tramitació del Codi, que, de fet, recolliria la legislació que en els darrers anys s'ha anat aprovant en matèria de dret civil al Parlament català.

El Govern espanyol ha deixat clara la seva posició, no deixarà que el Parlament de Catalunya aprovi una llei de Codi Civil modern. L'única escletxa que permet un cert joc en l'àmbit judicial i legal sembla, si més no ara per ara, segellada.

Enric Rimbau